

יד:

עין משפט
נר מצוה

עו א מיי פיה מהל' מש
הלכה ה ויד מהל'
שמיטין הלכה יב עושע
יד סו של סוף קפי:
עו ב מיי פיה מהל'
תומות הלכה יא
טושע עס סוף טו:
עו ג מיי פיה מהל'
מש הלכה ג עושע
יד סו של סוף קפי:

תורה אור השלם

1. ההבט עיני בראשו
ורבסיל בחשך דוק
וירחינו עני שמוקרה
אחר יקרה את כלם:
קלה ב די

רבינו הגאון

סו' לערלה ולהביע
ולשביעית שיה הארונ
האלון, דאיל בתר חנה.
כל העיני פשוט הוא
והביר בירך קצרה
מהלמד ארץ ישראל
דרמיין פשוט בדי עקביא
שליטת אחרונ נתן עליו
חמישי בית שמאי ובית
ההלל [נ"א: וחומר בית
הלל] ולמה לי אחרונ
אפילו שאר כל האילן,
תני חומרי רבן גמליאל
וחומרי ר' אליעזר, רבין
גמליאל ור' אליעזר לא
על דבית הלל איתון לא
אמר ר' יוסי ברי אבהו,
חפשי שחננו פירותיו
קודם ט"ו בשבט של שנה
שנה ונכנסה שלישיית,
על דעתיה רבין גמליאל,
משער עני, על דעתיה ר'
אליעזר משער שני, מה
עשה ישיב וקראו משער
שני, ופדאו ותנו לעניים.

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

אחד דכרי ב"ש. שאמרו נחמדה שנה וכבר נכנסת שליטת משתשיכה:
ואחד דכרי ב"ה. האומרו לא נחמדה שנה עד חמשה עשר בו: לא מנהג
ב"ש בו. שני עשורין שנהג בה לאו משום ספק כב"ש ספק כב"ה אלא
משום ספק הלכה כרבן גמליאל דלמר אחרונ אחר לקיטת בירק משום

דדכרי ליגדל על כל מים והרי נלקט
בשליטת או שמא כר"א דלמר אחרי
חנטה הלכו בו כשאר אילנות והרי חנט
בשניה ולקמיה פריך א"כ פשיטא ליה
דכבר נכנסה שליטת כב"ש: שזה לאילן.
ליך אחר חנטה לענין ערלה ורבעי
ושביעית: שבשעת לקיטתו עשורו.
שם חנטה בשניה ונלקטת בשליטת
מתעשר כדת שנה שליטת בירק לפי
שאף הוא דכרי ליגדל על כל מים הכי
מפרש לה בשמעתא קמייתא דקדושי:
והרולף לעשות וכו'. בעלמא (עשורין ו):
פרכינן סיפא ארישא ומשינן כאן קודם
נת קול כאן לאחר נת קול: מקולי ב"ש
כו'. בעשורין(ו) מפרש לה במתלוקת אחת
שיש מקום שנטעין בה דכרי בית
שמאי להקל ויש מקום שנטעין בה
דכרי בית הלל להקל כגון כמה חסרון
כשדרה שלא תטמא כהאל ב"ש אומרים
ז' חוליות זכ"א אומרים חוליא אחת וכן
לטרפה נמלאו דכרי ב"ש מקולין
בטרפה ואומר עד שתחסר שמי
חוליות זכ"א מתעמדין בה ומקולין
לענין טומאה לומר שכיון שחסרה
חוליא אחת אינה מטמאה והאילונו
קולי ב"ש וקולי זכ"א רשע שהרי דכרו
סומריין זה את זה כדי להקל והאילונו
בחומרי שניה כסיל בחשך הולך הוא
שאינו יודע להבחין על מי לסמוך אלא
בז' מתלוקות שהקילו אלו בו ואלו בו
אין כאן לא משום רשע ולא משום
סללות דסבירא ליה כהא כב"ש ובהא
כנית הלל: אי כנית שמאי בקוליהון
ובחומריסון. אי לענין טומאה לא
חשיב לה חסרון בחוליא אחת לענין
טריפה נמי לאו חסרון הוא: ואי כב"ה.
דלמרו חסרון הוא ליחסבה חסרון הכא
והכא. והך דר"ע נמי מתקן להדי דקא
חשיב ליה שניה וקא חשיב ליה שליטת:
גמרא אסתפק ליה וכו'. כב"ה בעא
למעמד: כב"ש נהג כה. לרי וסי בר
יהודה דלמר משום דנהג בה מנהג
רבן גמליאל עשרה נמעשר עני כדון
שליטת א"כ כב"ש ס"ל דנחמדה שנה

לרבעי. הך משנה אחת כמאן דתני נטע רבעי בריש כ"מ
(בבבב דף לה.)': ולשביעית. ירק נמי אית
ניה שביעית אלא מפרש בירושלמי דביכורים פרק ז' כגון אחרונ
נת שנית הנכנסת לשביעית הרי היא לבעלים כאילו נתר חנטה

אחד דכרי ב"ש ואחד דכרי ב"ה ר' יוסי
בר יהודה אומר לא מנהג ב"ש וב"ה נהג
בה אלא מנהג רבן גמליאל ור' אליעזר נהג
בה דתנן: "אחרונ שוה לאילן בג' דרכים
ולירק בדרך אחד שוה לאילן בג' דרכים
לערלה ולרבעי ולשביעית ולירק בדרך אחד
אומר אחרונ שוה לאילן לכל דבר ומי עבדינן
כתרי חומרי והתניא ל'עולם הלכה דכרי
ב"ה והרובה לעשות דכרי ב"ש עושה
דכרי ב"ה עושה מקולי ב"ש ומקולי ב"ה
רשע מחומרי ב"ש ומחומרי ב"ה עליו הכתוב
אומר והכסיל בחשך הולך אלא אי כב"ש
בקוליהון ובחומריהון אי כב"ה בקוליהון
ובחומריהון ז"ר"ע גמריה אסתפק ליה ולא ידע
בשבט ז"ר"ע (אומר) ז"ר"ע (אומר) ז"ר"ע
מנהג ב"ש וב"ה נהג בה אלא מנהג ר"ג ורבי
אליעזר נהג בה באחד בשבט כבית שמאי
נהג בה א"ר חנינא ואיתומא ר' חנינא הכא
באחרונ שחננו פירותיו קודם ט"ו דאירך
שבט עסקינן וכדון הוא אפילו קודם לכן
"ומעשה שהיה כך היה רבינא אמר כרוך
ותני לא אחד בשבט היה אלא ט"ו בשבט
היה ולא מנהג בית שמאי ובית הלל נהג
בה אלא מנהג רבן גמליאל ור' אליעזר נהג
בה אחר רבה בר רב הונא השתא דאמר רבן
גמליאל אחרונ אחר לקיטתו עשורו בירק
ראש השנה שלו תשרי מתייב ר' שמעון בן
אליעזר אומר י"ליקט אחרונ ערב ט"ו בשבט
עד שלא תבוא השמש וחור וליקט משתבוא
השמש אין תורמין ומעשרין מזה על זה לפי
שאין תורמין ומעשרין לא מן החדש על הישן
ולא מן הישן על החדש יהיתה שליטת
נכנסת לרביעית שליטת מעשר ראשון
ומעשר עני רביעית מעשר ראשון ומעשר שני
מאן

מסורת הש"ס

הנהגות הב"ח

(6) תוב' דיה לנשיבת ט'
למח' דמשיבת לעיל ג'י
בדף זה ע"א דביה מה
נקי:

מוסף רש"י

אחד דכרי בית שמאי.
דלמרי למה בשנת ריה
לאילן וכבר נכנסת שליטת,
ואחד דכרי בית הלל.
דלמרי עד חמשה עשר בו
לא היה ריה ועדין שיה
הוא (עשורין ו) משער
שני כבית הלל דלמרי
ט"ו בשנת ריה לאלנות
ואחרי שניה היא, ומשער
שני כבית שמאי דלמרי
כאחד שבט ריה לאלנות
ואחרי שניה היא (עשורין
ו) לערלה ולרבעי
ולשביעית. ערלה ורבעי
נוהג בו כאלון וענין
שביעית הולכין בפירותיו
אחר חמשה כאלון
ולא אחר לקיטת בירק
(עשורין ו) כב"ה וכו'.
שבשעת לקיטתו
עשורו. שם
כשנה שניה שמעתי
משער ראשון ומשער שני
ונלקט בשליטת לשמיטה
שמעתי משער ראשון
ומשער שני, מתעשר
כדון משער שליטת,
ואילו שאר אילנות שחננו
פירותיהן בשניה ונלקטו
בשליטת מתעשרין כדון
שניה, ולענין משער השני
אחרונ לירק דמסר
פירות האילן וירקות
דרבנן ומשער גרין וירק
דלוייתא, ונגרין וירק
לפנין (לעיל י:.) שמתעשר
אחר השנה שהנלוו אלם
מקרא: ואסתמי רבנן
משער דכריהון אגון
וירק, מה גרין וירק
מיוחדים שגדלים על רוב
מים דהיינו מן גמלים
ותחשבוין לשנה שעברה,
אף כל הגדלין על רוב
מים, כגון פירות האילן,
מתעשרין לשנה שעברה,
לאילו ירקות שגדלין על
כל מים מתעשרין לשנה
הבאה, ואחריו נמי נגל
על כל מים בירק, (עשורין
ו) וכב"ה קודמין ג. לכל
דבר, אף למעשר ויטובה
ח.

היום דאי כב"ה לקיטתה וחנטה בשנה אחת הוא: דאירך שבט.
דלשתק דהאחרונ דר ביאלו שמים ושלש שנים ונט"ו בשבט דלשתק
נכנסה שנה שליטת ועדיין לא יאלת שליטת נמלאת שחנטה בשניה
ונלקטת בשליטת: ונדון הוא. דאם לקיטת קודם לכן או ככסליו או כטבת
נמי יהוה טובה בה ב' עשורין משום מנהג ר"ג ור"א: אלא מעשה שהיה. כא'
בשנת היה: כרוך וסני. ככול את דכרי ר' יוסי ושנה בה שמי מתלוקות:
לא אחד בשבט היה. שאין בה חידוש שנה: אלא ט"ו בשבט היה. לדכרי
הכל נחמדה שנה: ר"ה שלו תשרי. כדון ירק ולענין מעשר קאמר:
שליטת נכנסת לרביעית. לקמן [טו.] פריך מ"ש דלא תנא ואם היתה
שניה נכנסת בשליטת כדתנא לעיל (דף יב:.) גבי ליקט ירק:
מאן

הך משנה אחת כמאן דתני נטע רבעי בריש כ"מ
(בבבב דף לה.)': ולשביעית. ירק נמי אית
ניה שביעית אלא מפרש בירושלמי דביכורים פרק ז' כגון אחרונ
נת שנית הנכנסת לשביעית הרי היא לבעלים כאילו נתר חנטה
אחד דכרי ב"ש ואחד דכרי ב"ה ר' יוסי
בר יהודה אומר לא מנהג ב"ש וב"ה נהג
בה אלא מנהג רבן גמליאל ור' אליעזר נהג
בה דתנן: "אחרונ שוה לאילן בג' דרכים
ולירק בדרך אחד שוה לאילן בג' דרכים
לערלה ולרבעי ולשביעית ולירק בדרך אחד
אומר אחרונ שוה לאילן לכל דבר ומי עבדינן
כתרי חומרי והתניא ל'עולם הלכה דכרי
ב"ה והרובה לעשות דכרי ב"ש עושה
דכרי ב"ה עושה מקולי ב"ש ומקולי ב"ה
רשע מחומרי ב"ש ומחומרי ב"ה עליו הכתוב
אומר והכסיל בחשך הולך אלא אי כב"ש
בקוליהון ובחומריהון אי כב"ה בקוליהון
ובחומריהון ז"ר"ע גמריה אסתפק ליה ולא ידע
בשבט ז"ר"ע (אומר) ז"ר"ע (אומר) ז"ר"ע
מנהג ב"ש וב"ה נהג בה אלא מנהג ר"ג ורבי
אליעזר נהג בה באחד בשבט כבית שמאי
נהג בה א"ר חנינא ואיתומא ר' חנינא הכא
באחרונ שחננו פירותיו קודם ט"ו דאירך
שבט עסקינן וכדון הוא אפילו קודם לכן
"ומעשה שהיה כך היה רבינא אמר כרוך
ותני לא אחד בשבט היה אלא ט"ו בשבט
היה ולא מנהג בית שמאי ובית הלל נהג
בה אלא מנהג רבן גמליאל ור' אליעזר נהג
בה אחר רבה בר רב הונא השתא דאמר רבן
גמליאל אחרונ אחר לקיטתו עשורו בירק
ראש השנה שלו תשרי מתייב ר' שמעון בן
אליעזר אומר י"ליקט אחרונ ערב ט"ו בשבט
עד שלא תבוא השמש וחור וליקט משתבוא
השמש אין תורמין ומעשרין מזה על זה לפי
שאין תורמין ומעשרין לא מן החדש על הישן
ולא מן הישן על החדש יהיתה שליטת
נכנסת לרביעית שליטת מעשר ראשון
ומעשר עני רביעית מעשר ראשון ומעשר שני
מאן